

O pagină de învățământ românesc în "Secuime" Liceul "Șt. O. Iosif" din Odorhei

Marea Unire de la 1 decembrie 1918 încheia o etapă din istoria românilor, aceea a luptei pentru independență și unitate politico-statală, și deschidea o etapă nouă, aceea a consolidării statului național unitar român. Pentru românii din Transilvania, perioada care a urmat (1919-1940), a fost una a renașterii naționale, deoarece prin măsurile luate guvernării au sprijinit cele două instituții fundamentale Școala și Biserica, atât de vitregite sub asuprirea străine și vremelnice.

Liceul de stat "Șt. O. Iosif" din Odorhei și-a început activitatea la 1 septembrie 1923¹, și a primit aprobare de înființare la 15 noiembrie 1923, din partea Ministerului Instrucțiunii Publice, printr-o adresă a Inspectoratului Regiunii a IV - a Școlare Sibiu², căruia îi era subordonat. Ulterior, în diferite perioade, el va fi subordonat Inspectoratelor Regiunii Școlare Brașov și Cluj.

La Conferința profesorală din 5 decembrie 1924³ se comunică înființarea societății de lectură "Șt. O. Iosif" sub conducerea profesorului de limba română, iar la 24 septembrie 1925⁴ sosește aprobarea Ministerului Instrucțiunii Publice ca Liceul să poarte numele "Șt. O. Iosif".

Liceul a început cu o singură clasă I la cursul inferior (gimnazial), având în primul an școlar 1923/1924 25 de absolvenți⁵. Conducerea a fost asigurată de un Comitet director, în frunte cu preotul Aurel Nanu. Din anul școlar următor a fost numit director profesorul Octavian Dobrotă⁶. Din anul școlar 1924/1925 Liceul va avea cursul inferior (gimnazial), clasele I - IV și cursul superior (liceal), clasele V - VIII. La sfârșitul anului situația elevilor la învățătură se prezenta astfel:

- clasa I A din 36 clasificați sunt: 31 promovați; 2 corigenți și 3 repetenți
- clasa I B din 36 clasificați sunt: 19 promovați; 10 corigenți și 7 repetenți
- clasa II din 44 clasificați sunt: 32 promovați; 8 corigenți și 4 repetenți
- clasa III din 25 clasificați sunt: 19 promovați; 5 corigenți și 1 repetent
- clasa IV din 27 clasificați sunt: 16 promovați; 9 corigenți și 2 repetenți

- clasa V din 20 clasificați sunt: 17 promovați; 3 corigenți
- clasa VI din 11 clasificați sunt: 8 promovați; 3 corigenți
- clasa VII din 5 clasificați sunt: 4 promovați; 1 corigent.

Elevii profesionali se puteau înscrie la examenele de absolvire a unei clase, plătind o taxă de 1200 lei pentru cursul inferior și 1500 lei pentru cursul superior⁷. Cu aprobarea Consiliului profesoral, la cerere, elevii cu situație materială precară⁸ erau scutiți de taxă.

La acest Liceu învățau elevi ai familiilor de români și din familii mixte, dar provenind și din familiile de etnie maghiară. Întregul personal didactic depunea eforturi susținute pentru ca activitatea instructiv-educativă să se desfășoare în condiții bune, iar elevii să dobândească cunoștințe temeinice, lucru dovedit de rezultatele obținute la examene.

Activitatea deosebită desfășurată este pusă în evidență și cu ocazia inspecțiilor efectuate de forurile tutelare, încheiate prin procese verbale. La 4 noiembrie 1924 inspectorul Ion Bratu de la Inspectoratul Școlar Regional Sibiu consemna: "*Liceul, care în anul trecut avea o singură clasă, a fost completat, din ordinul domnului ministru, în anul școlar curent, la 8 clase, înființându-se un internat cu 40 de bursieri. Liceul și internatul sunt plasate în clădirea proprie, zidită în anul 1891, anume pentru scopurile unui liceu complet*"⁹. La 6 mai 1927 inspectorul Gh. Zugrăvescu nota: "*Constat că la acest liceu se lucrează serios și cu folos, datorită în mare parte priceperii și energiei domnului director Steriopol, care nu urmărește decât înălțarea lui la nivelul liceelor de elită*"¹⁰. Doi ani mai târziu, la 2 mai 1929, și inspectorul general Emil Ionescu scrie în registrul cu procese verbale: "*Liceul Șt. O. Iosif este una dintre acele școli în care intrând, simți de îndată ce treci pragul, că este înăuntru un ochi care veghează și o inimă care vibrează. Domnului director Steriopol i se cuvine toată lauda pentru munca devotată și inteligentă ce depune, cu rezultate atât de frumoase pentru cauza culturii românești prin aceste părți*"¹¹.

Într-adevăr, cea mai fructuoasă perioadă din activitatea Liceului este legată de directoratul profesorului Ion Steriopol (octombrie 1926 - septembrie 1940), licențiat în litere și filosofie al Facultății de Litere și Filosofie din București, în octombrie 1922. A funcționat ca profesor suplinitor la Liceul "Sf. Sava" din București în intervalul 1 septembrie 1923 - 1 septembrie 1924, iar în perioada 1 septembrie 1924 - 1 septembrie 1925 și ca profesor la Liceul "Gh. Lazăr" din București la clasele extrabugetare. De asemenea, a funcționat ca profesor titular la Liceul "Sf. Nicolae" din Sighișoara în perioada 1 septembrie 1925 - 1 septembrie 1926, apoi la Liceul "Gh. Lazăr" din Sibiu, de unde a fost detașat la Liceul "Șt. O. Iosif" din Odorhei, unde a predat limba franceză¹².

Prin grija și strădania sa a fost tipărit *Anuarul Liceului*, care datorită greutăților financiare apărea cu intermitențe. În paginile sale se oglindesc toate aspectele legate de activitatea instructiv-educativă, extrașcolară (excursii, comemorări, aniversări), situația nominală a elevilor la învățătură, personalul didactic și administrativ ș.a. Comitetul școlar¹³ al Liceului în anul școlar 1929/1930, era format din:

- Ion Steriopol, directorul Liceului
 - președinte;
- profesor Francisc Kulcsár
 - secretar;
- profesoara Maria Steriopol
 - membră;
- director de bancă Iuliu Mașteiu
 - membru;
- avocat Victor Stoian
 - membru;
- avocat Gheorghe Bărbat
 - membru;
- directorul școlii primare Iuliu Botco
 - membru;
- administrator financiar D. Râpeanu
 - cenzor;
- profesor Carol Bakóczy
 - cenzor;
- Petru Cațaveiu
 - cenzor.

Un capitol important al activității extrașcolare îl reprezentau excursiile. O amintim doar pe aceea efectuată de 33 de elevi ai Liceului, conduși de profesorul Andrei Ebert, în zilele de 1-1 iunie 1930, pe traseul Brașov - Câmpulung - Pitești - Curtea de Argeș - Râmnicu Vâlcea - Călimănești - Cozia - Sibiu - Mediaș - Sighișoara - Odorhei¹⁴, elevii vizitând numeroase locuri și monumente istorice

(Biserica Neagră, Castelul Bran, Biserica și Mănăstirea Curtea de Argeș, Mănăstirea Cozia, Muzeul Bruckenthal, ș.a.).

De o deosebită cinstită se bucura ziua de 1 Decembrie, ziua națională a României, sărbătorită în fiecare an de elevii și personalul didactic al Liceului. Se evoca însemnătatea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, se organizau concursuri de cântece și recitări, se jucau piese de teatru. La sărbătoarea din 1 decembrie 1937 a participat și inspectorul Pamfil Georgescu, care a avut numai cuvinte de laudă la adresa profesorilor și elevilor Liceului¹⁵.

O preocupare permanentă era aceea a pregătirii religioase a elevilor. Protopopul Gheorghe Maior, profesor-inspector al învățământului religios ortodox, nota la 30 martie 1937: "*Instrucția religioasă se face destul de temeinic, iar educația religioasă nu e scăpată din vedere... Constat apoi că elevii sunt conduși la biserică regulat duminica și sărbătorile de către profesorul de religie și se spovedesc și cuminecă de două ori pe an*"¹⁶.

După Dictatul de la Viena, în anii războiului (1940-1945) liceul și-a încetat activitatea. Mare parte din mobilierul și arhiva liceului au fost transferate la școli din Sighișoara, Dumbrăveni și Rupea.

La 14 decembrie 1945¹⁷ s-a hotărât unirea celor două școli românești din Odorhei, Gimnaziul teoretic de fete și Liceul teoretic de băieți "Șt. O. Iosif", rezultând Liceul teoretic mixt "Șt. O. Iosif".

La 6 septembrie 1946, inspectorul financiar din Ministerul Educației Naționale, Vasile Bitea, constata: "*Redeschiderea școlii, după încetarea vremelnică din septembrie 1940, s-a inaugurat în ziua de 13 ianuarie 1946 și a funcționat în anul școlar 1945/1946 cu un număr de 196 de elevi, din care 160 de băieți și 36 de fete*"¹⁸. În continuare, el arată că localul școlii a suferit mici stricăciuni în timpul războiului, necesitând reparații, dezinfectare și curățenie generală. În scopul executării lucrărilor necesare s-a cerut de la Minister subvenționarea cu fonduri și s-a aprobat suma de 71 milioane lei. Comunitatea românească din zonă a sprijinit cu hani și materiale repararea și dotarea localului școlii.

Timp de două decenii și jumătate (1923 - 1948), Liceul "Șt. O. Iosif" din Odorhei a reprezentat o oază de cultură românească, pregătind zeci de generații de tineri, care să ducă mai departe flacăra spiritualității românești în secuime.

983/1933

30 ianuarie 1934

Ministru,

La ordinul Dvoastre No.167.252/1933, - avem onoarea a Vă înainta aici alăturat Fișele personale ale D-lor profesori dela liceul nostru, precum și Fișa pentru școală în două exemplare, completate cu toate datele cerute.

Asupra istoricului școlii, comunicăm următoarele:

"În Octomvrie 1923 Dl. Inspector Șef al Regiunii Sibiu, deplasându-se din ordinul D-lui Ministru Dr. C. Angelescu în Odorheiu, unde o mână de români însuflețiți cereau înființarea unui liceu românesc în edificiul fostului liceu real de stat maghiar, constată că deschiderea unui asemenea liceu este reclamată de interese superioare de stat, și această școală ar fi bine organizată, o santinelă înaintată într-un post înstrăinat al acestei țări, în adunarea generală din 5 Octomvrie 1923 se instituie primul comitet școlar care se compune din Domnii: Dr. Cornel Cărpinișan, Ilie Maftai, Petre Dregătoriu, D. Dumitrescu, pe lângă cari când cursurile școlii se vor începe vor intra doi profesori din partea corpului didactic și directorul viitoarei instituții. Cu ordinul no.128.350/1923, Ministerul aprobă propunerea D-lui Inspector Bratu, de a se deschide cursurile școlii cu o singură clasă și în adevăr, prin concursul neprecupețit al D-lui Profesor Andrei Eber, care deși minoritar face o intensă propagandă pentru noua instituție, cursurile încep regulat în ziua de 8 Noembrie 1923. Până la 1 ianuarie 1924, când liceul este trecut în bugetul statului, comitetul școlar îl susține. Primul director Profesor titular al liceului a fost Preotul A. Nanu.

Cu ordinul No:67.368/1924, Ministerul a aprobat funcționarea pe 1 Septembrie 1924 a întregului curs inferior. Tot în acest timp, cu ordinul No: 6.666/1924 din 25 August, Inspectoratul școlar face cunoscut direcțiunii că se aprobă și funcționarea cursului superior. Fiind printre elevii școlii mulți minoritari, se aprobă predarea limbii maghiare pentru acești elevi. Școala are un internat în care încap 120 de elevi.

Liceul funcționează în edificiul său propriu, care este foarte bine păstrat. Ani de ani școala s-a îmbogățit cu colecții pentru studiul științelor naturale, material didactic pentru fizico-chimice, biblioteca s-a sporit apreciabil, fiecare clasă are de asemeni bibliotecă sa de clasă, iar de curând liceul posedă și o sală de teatru. Corpul didactic s-a completat treptat, așa încât astăzi liceul cu excepția catedrelor de Gimnastică, Desen, Caligrafie și Muzică are tot restul catedrelor ocupate cu profesori titulari".

Proces-verbal

Astăzi 1 Decemvrie 1937

Am vizitat Liceul de Băeți "Șt. O. Iosif" din Odorhei, de sub conducerea D-lui Prof. Ion Steriopol.

Am avut satisfacția sufletească de a mă găsi la acest liceu în ziua de 1 Decemvrie, zi națională în care se sărbătorește Unirea Ardealului cu patria mamă și mi-am putut da seama de chipul în care se muncește, pentru ca asemenea serbări să fie în cel mai perfect grad dătătoare de încredere în viața neamului românesc și în rosturile lui istorice.

Domnul Director Steriopol a ales această zi ca să serbeze și ridicarea pavilionului național al străjerilor. După slujba religioasă și după solemnitatea impunătoare a ridicării tricolorului, D-Sa în calitate de comandant, a ținut o cuvântare ocazională, explicând rolul cel mare al mișcării străjești și dând îndemnuri străjerilor stolului Liceului. Pe fețele tuturor se putea citi încrederea cu care pășiau în viața străjerească, însuflețiți de cuvântul Comandantului lor și de sublimul devizei: "Credință și muncă pentru patrie și Rege" care sta scrisă cu litere mari pe frontispiciul școlii. După festivitatea străjerească a urmat serbarea școlară, bine organizată și desfășurată într-o atmosferă de cald și înalt patriotism. Cuvântul ocazional a fost ținut, cu multă însuflețire de D-l. Al. Calotă - profesor de istorie la Liceu. Corurile au fost bine executate, sub conducerea D-lui Profesor Robert Trausch.

În sala de teatru a liceului s-a jucat seara piesa de teatru *Femeia îndărătnică* de Shakespeare. Elevii liceului și câțiva dintre foștii elevi, legați sufletește de școală, au interpretat rolurile din piesă.

Nu mi-aș fi putut închipui vreodată că s-ar putea realiza cu elevii ceea ce am văzut realizat aici. Toată pregătirea piesei, jucată în costumele epocii, a fost făcută de Dl. Director Steriopol.

Aceste sărbători sunt urmărite după un program bine stabilit de ani de zile; rostul lor, în aceste părți de țară este foarte mare. Cuvintele de laudă și felicitările pe care le aducem Dl.-ui Director Steriopol nu vor fi niciodată nici prea multe și nici destul de puternice, pentru activitatea cultural-națională pe care D-sa o desfășoară aici.

Din câte centre cunosc până acum, pot afirma că nicăieri n-am găsit această activitate; de aceea ea trebuie dată ca exemplu tuturor celor ce sunt chemați să activeze în școala românească din regiunile acestea.

Am vizitat Liceul și Internatul Liceului: un cuib românesc foarte bine organizat și condus.

Impresionat de tot ceea ce am văzut în această școală, și neputând traduce în cuvânt toată mulțumirea mea, mă mulțumesc să închei cu vorbele: "*Omul sfîntește locul*" - care aici sunt îndeplinite - iar omul este Dl. I. Steriopol.

Note

1. Arhivele Naționale - Direcția Județeană Harghita, Miercurea Ciuc, *Fond liceul "Șt. O. Iosif" Odorhei*, dosar nr. 48, fila 1933.
2. Ibidem, dosar nr. 47, fila 1.
3. Ibidem, dosar nr. 50, fila 6.
- X. Poetul Șt. O. Iosif s-a născut la 11 octombrie 1875 la Brașov, a făcut gimnaziul aici, iar o parte la Sibiu. Liceul îl continuă la București, începând să publice poezii în *Revista școlii* din Craiova (1892), colaborând și la revista *Sămănătorul*. A murit tânăr la spitalul Colțea din București, la 22 iunie 1913. Tatăl lui, Ștefan Iosif, a fost elev al Gimnaziului romano-catolic din Odorhei, în anii tumultuoși ai revoluției din 1848 - 1849.
4. Arhivele Naționale - Direcția Județeană Harghita, Miercurea Ciuc, *Fond liceul "Șt. O. Iosif" Odorhei*, dosar nr. 47, fila 6.
5. Ibidem, dosar nr. 50, fila 1.
6. Ibidem, fila 6.
7. Ibidem, fila 8.
8. Ibidem, dosar nr. 54, fila 1.
9. Ibidem, fila 26.
10. Ibidem, fila 46.
11. Ibidem, dosar nr. 65, fila 6.
12. *Anuarul Liceului "Șt. O. Iosif" Odorhei, pe anul 1929/1930*, Tipografia "Minerva", Odorhei, fila 5.
13. Ibidem, filele XIII - XV.
14. Arhivele Naționale - Direcția Județeană Harghita, Miercurea Ciuc, *Fond liceul "Șt. O. Iosif" Odorhei*, dosar nr. 54, filele nr. 144 - 145.
15. Ibidem, fila 141.
16. Ibidem, dosar nr. 53, filele 3 - 4.
17. Ibidem, fila 9.
18. Ibidem.

Abstract

A Page of Romanian Study in "Secuime". The "Șt. O. Iosif High-School"

The Great Unification on December 1st 1918, ended a stage in the history of the Romanians and opened a new one, that of consolidation the Romanian national unitary state. For the Romanians in Transylvania the following period (1919-1940), was one of national revival because the measures taken by the leaders endorsed the two fundamental institutions, the School and the Church, that were under the foreign rule.

The state high-school "Șt. O. Iosif" in Odorhei started its activity on September 1st 1923. In the article there are presented the structure of the classes in school years, the structure and the activity of the teaching staff, the school results and the extra-school activities, etc. After the Vienna Dictate, during the war (1940-1945) the high school stopped its activity. Most of the furniture and the archive of the high school were transferred to schools in Sighisoara, Dumbraveni and Rupea.

On December 14th 1945 it was decided upon the two Romanian schools in Odorhei. The Gymnasium of girls and the "Șt. O. Iosif" Theoretical High-School of boys resulted in the mixed "Șt. O. Iosif" High School. On September 6th 1946 the financial inspector from the Ministry of National Education - Vasile Bitea concluded: "The re-opening of the school, after the temporary closing in September 1940, was inaugurated on September 13th 1946 and functioned during the school year 1945/1946 with 196 students, from which 160 boys and 36 girls".

For two and a half decades (1923-1948) the "Șt. O. Iosif" High School in Odorhei represented a nucleus of Romanian culture, preparing tens of young generations, to take on the "flame" of the Romanian spirituality in "Secuime".

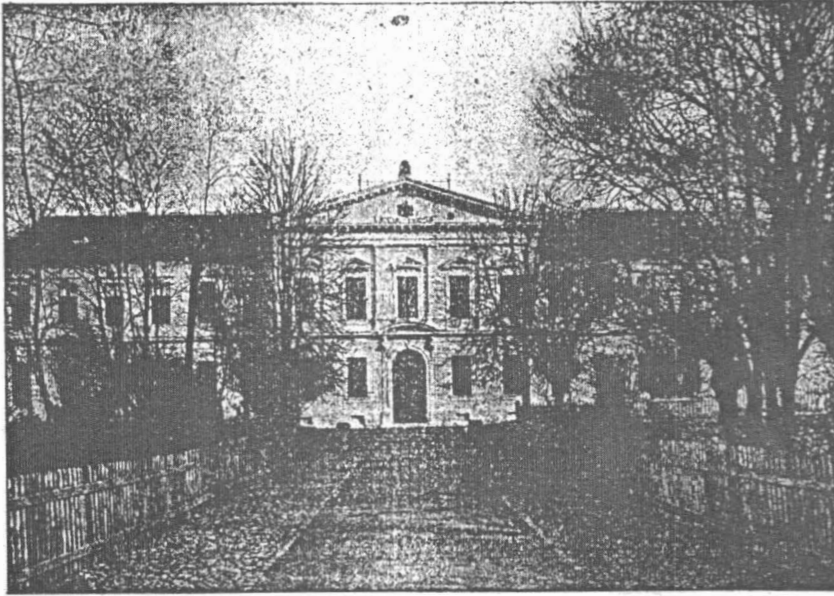
Valentin Istrate

REPARTIȚIA ORELOR PE ANUL ȘCOLAR 1929-1930

Nr. Crt.	Numele și pronumele profesorului	Titlul cu care funcționează	Anii serviți în învățământ	Specialitățile cu cari este abilitat	Numărul orelor la cari este obligat	Obiectul, clasa și orele la cari funcționează		Totalul orelor pe cari le predă	Observări
						Materii și ore cari constituie catedra prof.	Materii și ore suplimentare		
1.	Ion N. Steriopol	Titular definitiv	6	Franceză, Română	10	Franceză VI ² , VII ² Română III ³ , V ³		10	
2.	Maria I. Steriopol	Titular definitiv	4	Franceză, Drept	15	Franceză I ³ , II ³ , III ³ , IV ² , V ² Dirigenție II ¹		15	
3.	Carol Bakoczi	Titular definitiv	27	Maghiară, Germană	12	Maghiară III-IV ³ V-VI-VII ³		6	Compl. Cated. în Școala de Arte și Meserii
4.	Andrei Ebert	Titular definitiv	22	Germană, Maghiară	15	Germană IV ² , V- VI-VII ² ,		15	
5.	Samuil Halmagy	Titular definitiv	25	Șt. Naturale Matematică Șt. Fizico- chimice	12	Șt. Naturale I-II- III ² Șt.fiz.chim. II-III ² Matematică I ³ , Dirigenție I ¹	Matemati- ci 1 Dirigen- ție 1	14	

6.	Dionisie Jaklovsky	Titular definitiv	22	Latină Elină	12	Latină IV-V-VI-VII ³ Elină VI-VII ¹ Dirigenție V ¹	Elină 2 Dirigenție 1	15	
7.	Nicolae Iliescu dr.	Suplinitor	-	Drept	15	Drept III-IV ¹ , VII ¹		3	Plătit cu ora
8.	Ioan Kosa dr.	Titular definitiv	24	Geografia Istoria	12	Geogr I-II-III-IV-V ² , VII ² , Dirigenție IV ¹	Dirigenție 1	13	
9.	Francisc Kulcsar	Titular definitiv	26	Șt. Fizico-chimice Șt. Naturale	12	Șt.fiz.chim. IV-V-VI ² Șt.naturale V-VI-VII ²	Șt.naturale	14	
10.	Aurel Nanu	Titular definitiv	14	Istoria Geografia	15	Istorie II-II-III-IV-V-VI ² Dirigenție III ¹		15	
11.	Dimitrie Stan	Suplinitor	15	Muzica	15	Muzica I-II-III-IV-V ¹ VI-VII ¹		9	Compl. catedrei în Școala de Arte și Meserii
12.	Dumitru Stoenescu	Suplinitor	3	Română Filozofia	15	Română I ³ , II ⁴ , IV-VI-VII ³ Filozofia VI-VII ² Dir. VII ¹	Româna 3 Filozofia 4 Dirigenție 1	23	Decedat la 15 apr. 1930. Până la sf. Anului a funcț. Dș. M. Drăguțescu și Dr. N. Iliescu

13.	Traian Țițeu	Suplinitor	1	Religia	15	Religia I-II-III-IV-V-VI-VII ²		12	Compl. catedrei în Școala de Arte și Meserii
14.	Gustav Zavodsky	Suplinitor	5	Matematica	15	Matematica II-III-IV-V-VI-VII ²	Matematica 1	16	
15.	Eugen Bohm dr.	Medicul liceului	4	Higienă	15	Higienă VII ²		1	
16.	Ludovic Nemeth	Suplinitor	1	Educ.fizică	15	Gimnastică I-II-III-IV ² V-VI-VII ²		14	
17.	Arnold Hatszegi	Suplinitor	-	Desemn Caligrafie	15	Desemn I-II-III-IV-V-VI-VII ¹ Caligr. I-II ¹		9	

Liceul „Șt. O. Iosif” Odorhei

Vedere cu Liceul „Șt. O. Iosif” din Odorhei

PORTUL „ȘT. O. IOSIF”

*

ANUARUL LICEULUI
„ȘT. O. IOSIF”
O D O R H E I

PE ANUL 1929—1930
PUBLICAT DE
ION N. STERIOPOL
DIRECTORUL LICEULUI

P. 1934

TIPOGRAFIA „MINERVA” ODORHEI

10/1 x 40 x
3394

Coperta anuarului Liceului, pe anul 1929-1930